

Cellissimo!

Daniel van Goens (1858-1904) - Scherzo, op.12 nr.2

Zelfs in het 'Honderd componistenboek Nederlandse muziek van Albicastro tot Zweers' komt de in Leiden geboren cellist/componist Daniel van Goens niet voor. Dan moet deze vaderlandse toondichter uit de tweede helft van de 19e eeuw wel heel obscuur zijn. In het boekje bij de tweede CD 'Dutch Cello Sonatas' schrijft Frans van Ruth dat er niet eens een afbeelding van deze destijds toch redelijk vermaarde musicus in de archieven van de 'Bibliothèque Nationale de France' in Parijs en 'Het Nederlands Muziek Instituut' in Den Haag is te vinden. Van Ruth verklaart de ommissie uit de levensstijl van Van Goens: mede vanwege zwakke gezondheid teruggetrokken in Zuid Frankrijk en Zwitserland. Van de 38 stukken voor cello en piano is het Scherzo, op.12, nr.2 het meest populaire, veelal gespeeld als verrassend encore. Terecht! Een grappig stukje in ABA-vorm. Het lyrische middendeel getuigt van de melodieuze gave van de componist en de hoekdelen zijn kwikzilverige evocaties van fladderende vlinders in een sprookjesbos.

Joseph Hollman (1852-1927) - 'Pourquoi?' en 'Berceuse'

Tegenwoordig al even onbekend is de uit Maastricht afkomstige flamboyante cellist/componist Joseph Hollman. Tijdgenoot van Daniel van Goens, meestercellist en componist, maar qua persoon een geheel ander figuur. Echt een charmante Limburger voor wie gemakkelijk deuren alom in de wereld open gingen. Koning Willem III benoemde hem tot 'koninklijke violoncellist', zijn meest beroemde compositie 'Chanson d'amour' droeg hij op aan de destijds gevierde Zweedse diva, de sopraan Kristina Nilsson, en bij een bezoek aan de keizer van Japan schonk hij de vorst zijn Stradivarius uit 1691. Iets minder opmerkelijk dan het lijkt, Hollman was toen al zeventig en praktisch uitgespeeld! Dat hij echt een fenomenaal cellist was, moge ook blijken uit het feit dat Camille Saint-Saëns (1835-1921) zijn tweede celloconcert in d, op.119, aan Hollman opdroeg. De twee composities 'Pourquoi?' en 'Berceuse' zijn lieflijke salonstukjes, zoals Fritz Kreisler die ook componeerde.

Frédéric Chopin (1810-1849) - Étude, op.25 nr.7 (voor cello en piano bewerkt door Alexander Glazoenov (1865-1936))

Chopins misschien wel meest geliefde étude uit het opus 25 uit 1836 is de zevende in cis, gecomponeerd in 1836. Daar heeft de bewerking voor cello en piano van de Rus Alexander Glazoenov zeker toe bijgedragen. Hij veranderde

de grondtoon in e klein. Het tempo is gedragen, de lyriek expressief en de harmonie subtiel verschuivend. Om bij weg te dromen...

Maurice Ravel (1875-1937) - Kaddisj

De teksten van de vier populaire liederen uit verschillende windstreken die Maurice Ravel in 1914 op muziek zette, zijn alle zogenoemde 'traditionals'. Hypnotische monotomie op een straf ritme kenmerkt Ravels interpretatie van het Hebreeuwse rouw lied.

*Moge zijn grote naam verheven en geheiligd worden
in de wereld die hij geschapen heeft naar zijn wil.
Moge zijn koninkrijk erkend worden in uw leven en in uw dagen
en in het leven van het gehele huis van Israël,
weldra en spoedig.
Zegt nu: Amen*

*Moge zijn grote naam gezegend zijn nu en voor altijd.
Gezegend, geprezen, gevierd, en hoog en hoger steeds verheven
Verheerlijkt, gehuldigd en bejubeld worde de naam van de Heilige,
gezegend zij hij
hoog boven iedere zegening, elk lied,
lof en troost die op de wereld gezegd wordt.
Zegt nu: Amen*

*Moge er veel vrede uit de hemel komen en leven!
Over ons en over heel Israël.
Zegt nu: Amen*

*Hij die vrede maakt in zijn hoge sferen,
zal ook vrede maken voor ons en voor geheel Israël
Zegt nu: Amen*

Manuel de Falla (1876-1946) - Suite Populaire Espagnol

Manuel de Falla componeerde zeven populaire Spaanse volksliedjes in 1914 tijdens zijn meerjarig verblijf in Parijs voor een zangeres van de Opéra Comique. Naast de opera 'La vida breve', de balletten 'El amor brujo' en 'El sombrero de tres picos' is deze liederencyclus wel de meest bekende compositie van deze oorspronkelijk uit Cadiz afkomstige Spanjaard. De Franse cellist Maurice Maréchal bewerkte zes van de zeven liederen voor cello en piano in 1925.

El pano moruno (de Moorse doek) is onverkoopbaar geworden omdat er een vlek op is gekomen. Ai! Je hoort de vertoornde marktvrouw weklagen om het verlies.

Nana is een teder wiegeliedje: slaap kindje slaap.

Canción is de verontwaardigde klacht van een kind jegens de moeder. Je hebt ooit van me gehouden, maar nu ben ik lucht voor je. Hoepel op, madre!

Polo. Hypernervuus bonst het in vuur en vlam geraakte verliefde hart. O, vervloekt, degene die dat op zijn geweten heeft! Ai!

Asturiana is een smartelijk lied. Bij een groene pijnboom wordt troost gezocht. De boom begint van de weeromstuit ook te wenen.

Jota. Op de kruidige ritmen van deze Spaanse dans wordt - met een verachtelijke ondertoon - geschamperd over de mensen die niet zien hoezeer we elkaar lief hebben. Ook moeder keurt onze relatie af. Niets van aantrekken: dag liefje, tot morgen!

Han van Tulder (www.hanavantulder.nl)